

**College van Gedeputeerde Staten
Statenvoorstel**

DATUM	22 januari 2019	NUMMER PS	PS2019RGW03
DOMEIN	LFO	COMMISSIE	RGW
STELLER	Jan Vink	DOORKIESNUMMER	030 258 2857
DOCUMENTNUMMER	81E47793	PORTEFEUILLEHOUDER	Maasdam

Titel : Vaststellen Samenwerkingsagenda Landbouw

Inhoudsopgave

Ontwerpbesluit	pag. 3
Toelichting	pag. 4
Bijlage(n):	2

Aan Provinciale Staten,

Inleiding

Voorgeschiedenis

Op 27 september hebben uw Staten de *Landbouwvisie 2018, landbouw met perspectief* vastgesteld. In de Landbouwvisie is een Samenwerkingsagenda aangekondigd. Bij de vaststelling van de Landbouwvisie is motie 087 aangenomen. Daarin is verzocht om deze Samenwerkingsagenda, met daarin expliciet concrete doelen, ter besluitvorming aan PS voor te leggen. Met dit Statenvoorstel wordt hieraan inhoud gegeven.

Essentie / samenvatting

Zoals in de Landbouwvisie al is verwoord wordt in de Samenwerkingsagenda Landbouw op hoofdlijnen geschetst hoe de provincie samen met de betrokken partijen de benodigde stappen zal zetten om de in de Landbouwvisie vastgelegde doelen te kunnen realiseren. In de Samenwerkingsagenda Landbouw komen de thema's uit de Landbouwvisie weer terug. Per thema wordt verwoord:

- wat de in de Landbouwvisie genoemde doelen zijn en wat van daaruit in de Samenwerkingsagenda de nader geconcretiseerde doelen zijn voor 2023 en 2030;
- welke activiteiten al plaatsvinden die bijdragen aan het bereiken van de doelen (als basis voor het bepalen van onze rol en toegevoegde waarde);
- welke acties we in 2019 ondernemen om de doelen dichterbij te brengen (de aanpak).

De Samenwerkingsagenda Landbouw wordt gehanteerd als een dynamisch document, aan de hand waarvan stapsgewijs de doelen in de Landbouwvisie nader worden geconcretiseerd en gerealiseerd. Dit doen we in voortdurende interactie met andere samenwerkingspartners, waarbij we steeds in de context van dat moment bepalen wat onze toegevoegde waarde is. Gelet op het belang van gebiedsgerichte samenwerking en co-creatie bij gebiedsgerichte opgaven blijft een belangrijke rol weggelegd voor de gebiedscommissie Utrecht-West en de gebiedsraad O-gen.

Jaarlijks leggen we verantwoording af op basis van een voortgangsrapportage aan PS.

Meetbaar / beoogd beleidseffect

In de Samenwerkingsagenda wordt beschreven:

- welke geconcretiseerde doelen we willen realiseren met ons landbouwbeleid;
- hoe we samen met betrokken partijen deze doelen gaan realiseren.

Wettelijke grondslag

Provinciewet artikel 143 en 158.

Financiële consequenties

Op dit moment wordt uitgegaan van financiering vanuit bestaande budgetten zoals Agenda Vitaal Platteland en POP3. Daarnaast zijn voor het versnellen van de acties uit de Landbouwwisie/Samenwerkingsagenda vanuit de Voorjaarsnota 2018 en de Kadernota 2019-2022 extra middelen beschikbaar gesteld voor de periode tot en met 2021.

Voor de toekomst lijken middelen beschikbaar te komen vanuit het GLB-wetgevingspakket (vanaf 2021, vervolg op POP3) en regiodeals). De provinciale cofinanciering voor het vervolg van POP3 wordt gedekt uit geprogrammeerde middelen voor het AVP tot 2028. Voor wat betreft de regiodeals die gehonoreerd zijn, wordt verwezen naar de statenbrief van 28 augustus 2018. Zodra er meer helderheid is over de uitwerking van deze deals krijgt u daar een voorstel voor.

Bestuurlijke dilemma's / politieke gevoeligheid

Geen.

Overwogen oplossingsrichtingen en alternatieven

De nu voorliggende oplossing is conform de recent vastgestelde Landbouwwisie en de bij de behandeling van de Landbouwwisie in PS aangenomen moties. Daarom zijn geen andere oplossingsrichtingen of alternatieven overwogen.

Effecten op duurzaamheid

De Samenwerkingsagenda ziet toe op het realiseren van een duurzame landbouw die onder meer bijdraagt aan meer biodiversiteit, minder belasting van bodem en water, aan een klimaatneutrale provincie en een circulaire maatschappij.

Voorgesteld wordt: de Samenwerkingsagenda Landbouw vast te stellen.

Gedeputeerde Staten,

Voorzitter,

Secretaris,

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 18 februari 2019;

In vergadering bijeen op 22 februari 2019;

Op het voorstel van Gedeputeerde Staten van 15 januari 2019, domein Leefomgeving, nummer 81E47793;

Overwegende dat het voor het kunnen realiseren van de doelen zoals vastgelegd in de Landbouwvisie 2018 nodig is over een agenda te beschikken waarin is vastgelegd wat de concrete doelen zijn en welke acties worden ondernomen om die doelen te bereiken;

Besluiten:

- de Samenwerkingsagenda Landbouw vast te stellen.

Voorzitter,

Griffier,

1. Wettelijke grondslag

Provinciewet artikel 143 en 158.

2. Beoogd effect

Realiseren van de doelen zoals vastgelegd in de Landbouwvisie 2018.

3. Effecten op duurzaamheid

De Samenwerkingsagenda ziet toe op het realiseren van een duurzame landbouw die onder meer bijdraagt aan meer biodiversiteit, minder belasting van bodem en water, aan een klimaatneutrale provincie en een circulaire maatschappij.

4. Argumenten

Waarom een Samenwerkingsagenda?

Op 27 september hebben uw Staten de *Landbouwvisie 2018, landbouw met perspectief* vastgesteld. Om de in de Landbouwvisie vastgelegde doelen te kunnen bereiken is onder meer een transitie van de landbouw nodig. Dat vergt een forse inzet van niet alleen de provincie, maar van alle betrokken partijen. In de Landbouwvisie is aangekondigd dat we een Samenwerkingsagenda opstellen waarin wordt aangegeven hoe de provincie samen met andere betrokken partijen stappen voor realisatie zal zetten.

Tijdens de behandeling van de Landbouwvisie in uw Staten is verzocht om de Samenwerkingsagenda ook te benutten om de doelen die met de Landbouwvisie worden beoogd concreter te maken.

Met de nu ter vaststelling voorliggende Samenwerkingsagenda wordt aan beide doelen inhoud gegeven.

Hoe is de Samenwerkingsagenda Landbouw tot stand gekomen?

Voor de totstandkoming van de Landbouwvisie 2018 is een intensief participatieproces gevolgd. Vele partners hebben hun inbreng op diverse bijeenkomsten geleverd. Voor de Samenwerkingsagenda hebben we gebruik gemaakt van alle informatie die zij in dat verband hebben aangedragen. Voor het opstellen van de Samenwerkingsagenda hebben we de gebiedscommissie West en de gebiedsraad O-gen geïnformeerd over het proces en de inhoud en hebben wij input bij hen opgehaald. Beiden waren ook betrokken bij de projectgroep. Daarnaast is afzonderlijk met de waterschappen gesproken omdat zij in voortraject van de Landbouwvisie relatief weinig betrokken waren.

LTO Noord heeft in december niet alleen via de gebiedscommissies een bijdrage geleverd maar ook op ambtelijk niveau schriftelijk gereageerd op het toen voorliggende concept.

Om uw Staten te betrekken bij het opstellen van de Samenwerkingsagenda hebben wij twee bijeenkomsten voor u georganiseerd (12 november 2018 en 7 januari 2019).

Naar aanleiding van de inbreng vanuit de overleggen hebben we diverse verbeteringen aangebracht.

Hoe ziet de Samenwerkingsagenda Landbouw er uit?

De thematisch opbouw van de Landbouwvisie is ook de kern van de Samenwerkingsagenda. Het gaat om de volgende thema's:

- Verbinding Stad-land
- Gezondheid
- Economisch rendabele landbouw
- Circulaire landbouw
- Natuurinclusieve landbouw
- Klimaatneutrale landbouw

Per thema worden de doelen uit de Landbouwvisie herhaald en van daaruit zijn geconcretiseerde doelen voor 2023 en 2030 geformuleerd. Vervolgens worden deze doelen onderbouwd en toegelicht. Ook is in een matrix aangegeven welke initiatieven en samenwerkingsverbanden er op dit moment al zijn die bijdragen aan de doelen. Aan de hand daarvan is beoordeeld welke zinvolle stappen de provincie op korte termijn kan zetten om de realisatie van de doelen dichterbij te brengen. Per activiteit is aangegeven:

- wat de activiteit inhoudt,
- met wie het wordt aangepakt en

- op welke termijn het speelt.

Ten slotte wordt ingegaan op de financiering en de monitoring van de Samenwerkingsagenda.

Aan welke moties geeft de Samenwerkingsagenda inhoud?

Bij de behandeling van de Landbouwvisie 2018 zijn er diverse moties aangenomen. Een belangrijk deel daarvan krijgt invulling via de Samenwerkingsagenda. Hierna zal per motie worden aangegeven hoe dit gebeurt. Om het overzicht volledig te houden wordt ook de wijze van afdoening beschreven van de moties die niet via de Samenwerkingsagenda worden ingevuld.

Motie	Strekking	Afdoening
087	Samenwerkingsagenda, met concrete doelen, ter besluitvorming voorleggen aan PS.	Deze motie krijgt invulling met dit Statenvoorstel. Motie hiermee afgedaan.
088	Hard op de doelen, zacht op de uitvoering: de landbouwsector ook ruimte bieden voor experimenten, innovaties en kennisuitwisseling en zo nodig flexibel omgaan met knellende regelgeving.	In de Samenwerkingsagenda worden tal van activiteiten genoemd die bijdragen aan innovatie, kennisuitwisseling en het bieden van ruimte voor experimenten. Onder meer t.a.v. vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen wordt gekeken naar meer flexibele regelgeving. Motie hiermee afgedaan.
094	Rendabele landbouw, in het uitvoeringsprogramma concreet maken welke bijdragen vanuit de provincie staan tegenover welke inspanningen van de sector.	In de Samenwerkingsagenda wordt aangegeven welke inspanningen wij als provincie doen. Het is nog niet voor alle onderdelen duidelijk welke inspanningen de sector gaat leveren.
095	Aansluiting zoeken bij de lopende projecten van Foodvalley, duidelijk maken hoe de resultaten van deze projecten uitgerold worden en voorstellen van O-gen voor verschillende proeftuinen hierbij betrekken.	In de Samenwerkingsagenda is onder meer opgenomen aanpak 'Foodvalley als voorbeeld' (bij thema Gezondheid). Motie hiermee afgedaan.
096	Ter invulling van de paragraaf landbouw in de uitvoeringsagenda gezonde lucht de lopende projecten binnen Foodvalley die ten doel hebben om de luchtkwaliteit rondom veehouderijen te verbeteren, voortvarend te ondersteunen en de resultaten hiervan actief onder de aandacht te brengen in andere delen van de provincie.	Deze motie is opgenomen bij de aanpak op thema Gezondheid in de Samenwerkingsagenda. De aanpak omvat onder meer het aansluiten bij programma's uit Foodvalley en deze opschalen binnen Utrecht. Op dit moment zijn we in gesprek met de initiatiefnemers van het Manifest Gezonde Leefomgeving Veehouderijen om te kijken welke bijdrage wij kunnen leveren aan het huidige programma en hoe we een toekomstige samenwerking kunnen invullen. Motie hiermee afgedaan.
097A	De positieve ervaringen van de Menukaart Foodvalley in ieder geval voor het oosten van de provincie meenemen bij de op te stellen Omgevingsvisie.	Conform de motie wordt dit meegenomen bij de Omgevingsvisie.
098	Geld vrij maken voor 'Asbest eraf, zonnepanelen erop' (nieuwe subsidie).	Is in de Samenwerkingsagenda bij het thema Klimaatneutrale landbouw als aanpak opgenomen.
099A	Het provinciale pachtbeleid zodanig aanpassen dat de termijn van 1- jaar wordt losgelaten en waar mogelijk wordt gewerkt met een flexibele termijn, bijvoorbeeld van 6 jaar.	Het aanpassen van het pachtbeleid is in de Samenwerkingsagenda opgenomen. Motie hiermee afgedaan.
100	Bij de agrariërs inventariseren waardoor indienen POP-3 subsidieaanvragen ingewikkeld is. Tekst op de website	Er is een evaluatie POP3-aanvragen uitgevoerd. Hierbij is een analyse gedaan

	duidelijker, gebruiksvriendelijker en overzichtelijker maken.	welke factoren het aanvragen van POP3 ingewikkeld maken. Er zal per POP3-openstelling in samenwerking met de landbouwadviseurs in de regio's Oost en West een op maat gesneden communicatietraject plaats vinden. Een belangrijk onderdeel hierbij is het bieden van ondersteuning en hulp aan potentiële aanvragers. De website wordt in het voorjaar van 2019 aangepast. Motie hiermee afgedaan.
103	Onderzoeken wat het belang van kinderboerderijen is voor het bereiken van onze doelen in de landbouwvisie, in kaart brengen stand van zaken kinderboerderijen in de provincie, indien nodig een plan maken om te ondersteunen, en te onderzoeken hoe kinderboerderijen kunnen bijdragen aan kennis van de boerderij bij kinderen.	In de Samenwerkingsagenda is bij het thema stad-land als aanpak opgenomen verkenning kinderboerderijen. Motie hiermee afgedaan.

5. Kanttekeningen

De eerste helft van 2019 wordt gebruikt om in de verschillende samenwerkingsverbanden te kijken hoe de agenda verder kan worden aangescherpt en geconcretiseerd.

6. Financiën

Op dit moment wordt uitgegaan van financiering vanuit bestaande budgetten zoals Agenda Vitaal Platteland en POP3. Daarnaast zijn voor het versnellen van de acties uit de Landbouwvisie/Samenwerkingsagenda vanuit de Voorjaarsnota 2018 en de Kadernota 2019-2022 extra middelen beschikbaar gesteld voor de periode tot en met 2021.

Voor de toekomst lijken middelen beschikbaar te komen vanuit het GLB-wetgevingspakket (vanaf 2021, vervolg op POP3) en regiodeals. De provinciale cofinanciering voor het vervolg van POP3 wordt gedekt uit geprogrammeerde middelen voor het AVP tot 2028. In de Statenbrief regiodeals dd. 28 augustus 2018 is voor wat betreft de Regiodeal Bodemdaling Groene Hart aangegeven dat voor de provinciale cofinanciering geput wordt uit middelen die uit bestaande programma's komen. Bij de Regiodeal Foodvalley gaat het in principe om nieuwe middelen. Daarbij wordt voor de provincie Utrecht uitgegaan van (maximaal) € 10 mln. Geconcludeerd is dat er bij deze Regiodeal niet veel overlap is met bestaande programma's. Conform hetgeen in de Kadernota (2019-2022) is aangekondigd, zullen wij mogelijke aanvullende financiering bij de kadernota 2020-2023 aan uw Staten voorleggen.

7. Realisatie

De Samenwerkingsagenda is bedoeld om de doelen die zijn opgenomen in de Landbouwvisie te kunnen realiseren. Alle acties die in de Samenwerkingsagenda worden genoemd zullen worden opgepakt.

Welke rol wij bij het vervolg van deze Samenwerkingsagenda oppakken is afhankelijk van de inzet die is gewenst om het beoogde doel te kunnen realiseren. Deze rol kan ook gedurende het proces van een bepaalde actie wisselen.

8. Juridisch

N.v.t.

9. Europa

Het Plattelands Ontwikkelings Programma 2014 – 2020 is een door het Rijk en de 12 provincies opgesteld programma om invulling te geven aan het EU Gemeenschappelijk Landbouwbeleid.

In totaal is er vanuit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO) voor de provincie Utrecht bijna € 39 miljoen beschikbaar in deze periode. Grofweg de helft van het budget is bestemd voor Agrarisch Natuurbeheer. De andere helft is bestemd voor subsidies op de volgende gebieden:

- kennisdeling/investeringen voor modernisering en innovaties voor agrariërs;
- investeringen voor verduurzaming van het bedrijf voor jonge landbouwers;
- landbouwstructuurversterking/kavelruil;
- samenwerking voor innovaties.

Ook zijn subsidies mogelijk voor verbetering van de waterkwaliteit en LEADER (Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale).

Provinciale cofinanciering vindt plaats vanuit het natuurbeleid en de Agenda Vitaal Platteland.

Inmiddels is bijna 75 % van het hierboven benoemde budget gecommiteerd/vastgelegd. In 2019 zullen er nog openstellingen plaats vinden; hierbij zal, daar waar mogelijk, ingespeeld worden op de prioritaire thema's van deze samenwerkingsagenda.

10. Communicatie

In de informatiebijeenkomst van 7 januari jl. is vanuit PS aangegeven dat er signalen zijn dat de buitenwacht zich zorgen maakt over de wijze hoe zij betrokken worden bij de totstandkoming van de Samenwerkingsagenda. Zoals met u is afgesproken wordt na vaststelling van de Samenwerkingsagenda door ons College een informerende brief aan alle stakeholders verzonden met een uitleg van het proces, de status en het vervolg van de Samenwerkingsagenda.

Na behandeling van de Samenwerkingsagenda Landbouw door uw Staten gaan wij onder andere ook in gesprek met de Provinciale Commissie Landbouw (PCL) om verdere aanpak te bespreken.

Tevens zullen wij dan met een nieuwsbericht communiceren over de Samenwerkingsagenda Landbouw.

11. Bijlagen

- Concept Samenwerkingsagenda Landbouw
- Brief aan betrokken partijen bij participatiebrief Landbouwwisie (dd. 23 jan. 2019)